

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Haplové a soudkyň JUDr. Jarmily Ďáskové a JUDr. Jany Kubenové v právní věci žalobce **C.M.** trvale bytem právně zastoupený JUDr. Vilémem Fránkem, advokátem se sídlem AK Blansko, Masarykova 12, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem 225 08 Praha 5, Křížová 25, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 11. 2012, č. j.

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádému z účastníků se nepřiznává náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Rozhodnutím ze dne 1. 11. 2012, č. j. ... byla zamítnuta žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., s odůvodněním, že podle ust. § 3 odst. 2 zákona bylo třeba nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k rozhodnutí (ČSSZ) nejpozději dne 31. 12. 2002.

Žalobce žádost uplatnil až dne 8. 8. 2012, tedy po uplynutí této lhůty, která je lhůtou prekluzivní (propadlou), takže jejím marným uplynutím právo na poskytnutí peněžní částky zaniklo. K této skutečnosti je žalovaná povinna přihlídnout z úřední povinnosti. Zkoumáním, zda byly splněny další podmínky nároku se ČSSZ nezabývala, neboť by to bylo nadbytečné – zaniklé právo nelze přiznat.

S tímto rozhodnutím žalobce nesouhlasil, podal proti němu žalobu dne 26. 11. 2012, kde namítal, že žalovaná pochybila při aplikaci ust. § 3 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. na jeho

případ a proto ve lhůtě podal žalobu, kterou se domáhá zvrácení negativního stanoviska, kterým žalovaná jeho žádost zamítla.

Při zamítnutí žádosti žalovaná nevzala v úvahu zvláštní okolnosti jeho žádosti, neboť žalobce se své soudní rehabilitace po několika letech domohl až na základě postupu podle § 11 zákona č. 262/2011 Sb., když Okresní soud v Břeclavi jako soud pro mládež dne 19. 7. 2012 v řízení pod sp. zn. ... zrušil rozsudek Okresního soudu v Břeclavi ze dne 25. 1. 1951, sp. zn. ..., jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující a toto rozhodnutí nabylo právní moci. Žalobce dle jeho přesvědčení ocitl se ve stejném postavení jako kdyby byl účasten rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., a na jeho případ se přiměřeně aplikačně vztahují i ustanovení jiných zákonů a předpisů, která na zákon 119/1990 Sb., odkazují. Je toho názoru, že vzhledem k okolnostem, že podle § 11 zákona 262/2011 Sb., je postupem, podle něhož bylo nebo bude postupováno u velmi malého množství osob, a proto zákonodárce explicitně v zákoně nevyjmenovává a nedovozuje všechny důsledky z § 11 zákona č. 262/2011 Sb., vyplývající. Je třeba v jeho případě použít analogie, jejíž použití je zcela na místě a postupovat, jako kdyby byl rehabilitován již podle zákona č. 119/1990 Sb. Čestně toto ve své žádosti učinil, když se domáhal vyplacení jednorázové peněžní částky, podle zákona 261/2001 Sb. Vzhledem k datu účinnosti zákona 262/2011 Sb., tak učinil až poté, co byl podle tohoto zákona soudem rehabilitován. Žádost o jednorázovou peněžní částku pak podal v přiměřené lhůtě do 1 měsíce ode dne, kdy Okresní soud v Břeclavi rozhodl o jeho rehabilitaci (právní moc rozhodnutí 19. 7. 2012). Očekával tedy, že žalovaná vyřídí kladně jeho žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky za použití analogicky stejných lhůt jaké mohly použít žadatelé rehabilitovaní podle dřívějších předpisů. Žalovaná však tento postup nepoužila a v rozporu s jeho očekáváními nepřiměřeně tvrdě vyložila ust. § 3 odst. 2 zákona v jeho neprospěch s tím, že bylo třeba nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k rozhodnutí nejpozději dne 31. 12. 2002. Tento postup dodržet žalobce nemohl, neboť jeho rehabilitace byla opřena o zákon č. 262/2011 Sb. Tento postup je však nepřiměřeně tvrdý a důsledná aplikace § 3 odst. 2 zákona zakládá v jeho individuálním případě vznik nové krivdy. Je přesvědčen, že žalovaná neměla použít ustanovení o prekluzi a že měla vzít pro uplatnění žádosti analogicky čas přiměřený tak, jak byl poskytnut žadatelům v době přijetí zákona 261/2001 Sb. Ve smyslu takto analogicky odvozené lhůty tedy svou žádost dne 8. 8. 2012 uplatnil v přiměřené lhůtě včas.

Na základě výše uvedeného navrhl, aby žalovaná mu jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb., na základě jeho žádosti poskytla a u jednání upřesnil, aby napadené rozhodnutí soud zrušil. Dále žádal úhradu nákladů řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě ze dne 18. 1. 2013 uvedla, že podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., se tento zákon vztahuje na občany ČR, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, neboť podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále jen politický vězeň).

Podle § 3 odst. 2 citovaného zákona bylo nárok nutné uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k vydání rozhodnutí nejpozději do 31. 12. 2002, jinak nárok zaniká.

Podle § 11 zákona č. 262/2011 Sb., soud na návrh zruší trest uložený za trestní čin, na který se nevztahuje rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci ve znění pozdějších předpisů, a nebo rehabilitace podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, prokáže-li se během řízení, že jednání odsouzeného bylo vedeno úmyslem oslabit či narušit a nebo jinak poškodit komunistickou totalitní moc v Československu a nebo k tomu vytvořit prostředky. Návrh lze podat nejpozději do 5-ti let ode dne nebytí účinnosti tohoto zákona. Pro účely tohoto řízení a následného odškodnění se přiměřeně použijí ust. § 4 a následující zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci. Náhrada se vyplácí v hotovosti. Toto ustanovení se nevztahuje na trestné činy spáchané z pohnutek nízkých nebo nečestných.

Zákon č. 261/2001 Sb. ust. § 3 odst. 2 stanoví lhůtu, v níž jedině lze nárok na jednorázovou peněžní částku uplatnit. Jestliže žalobce žádost podal až dne 8. 8. 2012, učinil tak po uplynutí této lhůty, kterou zákon výslovně stanoví jako lhůtu prekluzivní. Jejím marným uplynutím nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky zanikl. Žalovaná k této skutečnosti byla povinna přihlédnout z úřední povinnosti. Zákon č. 261/2001 Sb., ani jiný právní předpis, včetně zákona č. 262/2011 Sb., neobsahuje žádné ustanovení umožňující, s přihlédnutím k individuálním aspektům případu, odstranit tvrdost zákona prominutím některé z podmínek nároku. Správní orgán nemůže svým rozhodnutím přiznat nárok, který ze zákona zanikl. Ustanovení o odstranění tvrdosti obsažené v zákoně č. 582/1991 Sb., nelze aplikovat, protože jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb., nemá charakter dávky důchodového pojištění.

K námitkám žalobce uvedeným v žalobě žalovaná uvádí, že je přesvědčena, že nelze dovozovat, že při absenci právní úpravy zakládající osobám rehabilitovaným podle zákona č. 262/2011 Sb., nárok na jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. se jedná o mezeru v zákoně, kterou je na místě překlenout prostřednictvím analogie, a to způsobem, který jednoznačně odporuje ustanovením vymezujícím pro přiznání nároku, jak se domáhá žalobce. Správní orgán nemůže při svém rozhodování o zákonných nárocích vybočit nad rámec zákonem stanovených podmínek pro přiznání takového nároku. Je věcí zákonodárce stanovit okruh oprávněných osob a podmínky, za nichž se lze odškodnění domáhat, včetně prekluzivní lhůty, v níž je třeba nárok u příslušného orgánu uplatnit. Navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

Soud ve věci nařídil jednání, kde se žalobce odvolal na rozhodnutí Okresního soudu v Břeclavi, č. j. 1Ntm 1126/2012 s tím, že se odškodnění podle zákona č. 261/2001 Sb., domohl až po uplynutí lhůty pro podání žádosti o odškodnění. Na své žalobě však žalobce setrval, neboť je toho názoru, že žalovaná byla povinna poskytnout žalobci plnění jednorázové peněžní částky podle zákona 261/2001 Sb. Touto žalobou se žalobce domáhá spravedlnosti, která je specifická pro něho a pro několik dalších osob, kterým nebylo umožněno domáhat se plnění podle tohoto zákona v tam uvedené lhůtě v důsledku postupu podle § 11 zákona č. 262/2002 Sb., který se stejně týká jen velmi malého množství osob, a ze zákona nevyplývají důsledky ust. § 11. Žalobce je toho názoru, že by mělo být na jeho případ pohlíženo v duchu zákona č. 261/2001 Sb., v rámci jakéhosi odstranění tvrdosti tohoto zákona. Náklady řízení žalobce požaduje podle obsahu spisu.

Zástupkyně žalované závěrem navrhla zamítnutí žaloby, neboť žalovaná postupovala podle právních předpisů a opožděné uplatnění žádosti nemohla v důsledku právní úpravy v zákoně č. 261/2001 Sb. vyhovět.

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení předcházející jeho vydání v rozsahu tvrzených důvodů nezákonnosti rozhodnutí a dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalované odpovídá zákonu. Poukázal na ust. § 3 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., podle něhož je nárok na poskytnutí částky nutné uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k vydání rozhodnutí nejpozději do 31. 12. 2002, jinak nárok zaniká. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce uplatnil svoji žádost 8. 8. 2012 prostřednictvím OSSZ Břeclav. K žádosti bylo připojeno usnesení Okresního soudu v Břeclavi – soud pro mládež č. j.ze dne 19. 7. 2012 s právní mocí dne 19. 7. 2012 a kterým byl zrušen rozsudek Okresního soudu v Břeclavi ze dne 21. 5. 1951, sp. zn. ... a všechna další rozhodnutí obsahově navazující.

Žalobce předložil k žádosti o odškodnění ověřenou kopii pravomocného usnesení Okresního soudu-soudu pro mládež, č. j. 1Ntm 1126/2012 ze dne 19. 7. 2012, kterým byl podle § 11 zákona č. 262/2011 Sb., zrušen rozsudek Okresního soudu v Břeclavi, č. j. ... ze dne 25. 1. 1951. Tímto rozsudkem byl žalobce uznán vinným trestním činem obecného ohrožení podle § 190 odst. 3 písm. a) trestního zákona, tj. trestním činem, na který se rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., nevztahuje a byl odsouzen k tříletému trestu odnětí svobody. Soud konstatoval, že podmínky rehabilitace stanovené v § 11 zákona č. 119/1990 Sb., jsou splněny a uvedl dále, že přezkumné řízení nelze zužovat jen na výrok o trestu a ponechat bez povšimnutí výrok o vině, rozhodl proto o zrušení celého rozsudku, nikoliv jen o zrušení výroku o trestu.

Podle § 11 zákona č. 262/2011 soud na návrh zruší trest uložený za trestný čin, na který se nevztahuje rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů a nebo rehabilitace podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a podporu proti němu, prokáže-li se během řízení, že jednání odsouzeného bylo vedeno úmyslem oslabit či narušit a nebo jinak poškodit komunistickou totalitní moc v Československu nebo k tomu vytvořit prostředky. Podle výše citovaného ustanovení návrh lze podat nejpozději do 5 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Pro účely tohoto řízení a následného odškodnění se přiměřeně použijí ust. § 4 a následující zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci.

Ze správního spisu vyplývá z žádosti ze dne 8. 8. 2012, že žalobce požádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. S ohledem na tuto skutečnost i Krajský soud v Brně aplikuje na přezkoumávanou věc zákon č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům Československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939-1945. Kromě vymezení okruhu osob, na něž se zákon vztahuje a kromě ustanovení týkajících se výše jednorázové peněžní částky podle tohoto zákona poskytované, obsahuje zákon ustanovení, podle něhož o nároku a výši jednorázové peněžní částky a o její výplatě oprávněné osobě, rozhoduje ČSSZ a v případech, kdy důchod z důchodového pojištění vyplácí orgán sociálního zabezpečení příslušníkům ozbrojených sil nebo

ozbrojených sborů, je věcně příslušným orgánem k rozhodnutí tento orgán (§ 6). Podle ust. § 7 odst. 1 téhož zákona se řízení zahajuje jen na návrh oprávněné osoby. Podle § 3 odst. 2 téhož zákona je nárok nutné uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k vydání nejpozději do 31. 12. 2002, jinak nárok zaniká. Podle § 12 zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení – uveřejněn ve Sbírce zákonů byl dne 26. 7. 2001.

V projednávané věci je nepochybné, že orgánem příslušným o žádosti žalobce rozhodnout byla ČSSZ, přičemž řízení bylo zahájeno na návrh oprávněné osoby, již je v dané věci žalobce. Zahájeno bylo dne 8. 8. 2012 sepsáním žádosti u OSSZ Břeclav. Krajskému soudu v Brně v této souvislosti nezbývá, než konstatovat shodně se žalovanou, že lhůta uvedená v ust. § 3 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., je konstruována jako lhůta prekluzivní (propadlá), jejímž uplynutím nárok zaniká. Výslovně se zde uvádí, že nárok, který nebude uplatněn nejpozději do 31. 12. 2002, zaniká. Za této situace je pak bez právního významu uváděná skutečnost, že rehabilitace se žalobce domohl až na základě § 11 zákona č. 262/2011 Sb. Krajský soud v Brně zde odkazuje i na judikaturu NSS, který o této prekluzivní lhůtě rozhodoval např. rozsudkem ze dne 30. 11. 2005, č. j. 4Ads 35/2005 – 106 nebo rozsudkem ze dne 29. 9. 2010, č. j. 4Ads 68/2010 – 57. Pokud zákon omezuje svoji časovou působnost tak, že nárok v něm zakotvený je nutné uplatnit nejpozději do 31. 12. 2002, je toto ustanovení třeba chápat jako vymezení časové hranice, po jejímž překročení již není možné zahájit řízení. Pouze takový výklad odpovídá charakteru zákona č. 261/2001 Sb., jehož účelem je alespoň částečně napravovat křivdy, způsobené v minulosti v naší zemi vládnoucími totalitními režimy. Žalobci nezbývá než uplatnit své nároky podle ust. § 11 zákona č. 262/2011 Sb. Požadovanou analogii zde v tomto případě nelze použít. V této souvislosti soud poukazuje také na judikaturu Ústavního soudu ČR, například nález sp. zn., v němž se mimo jiné uvádí, že stanovení časového limitu pro uplatnění návrhu podle rehabilitačních zákonů se nezvýhodňuje žádná osoba na úkor jiné, ani se nediskriminuje některá sociální skupina, nýbrž se tak dává jen průchod potřebě, aby právo bylo uplatněno ve stanovené lhůtě. Vzhledem k tomu, že Krajský soud v Brně při přezkoumání napadeného rozhodnutí žalované neshledal nesprávný postup, žalovaná postupovala v souladu s platnými právními předpisy, a proto žalobu podle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn podle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož žalobce úspěšný nebyl a žalované náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 26. listopadu 2013

JUDr. Milada Haplová, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Marie Šeregelyová